

Тимофейд илгэсн негдгч бичг

Нүр уг

Тимофей Bah Азийин баахн наста христианин, еврей гергнэ болн грек залуүн көвүн бээж. Павелын кежэх көдлмштнь тэр ханнь болн нөкднь болж көдлнэ.

Тимофейд илгэгдсн түрүн бичгт нүрвн гол төр темдглгднэ. Түрүнкнь – чонжд сургджах худл номин тускар автор саглжана. Энны евреймүдин болн еврей биш улсин семрү ухан-тоолвр. Терүгэр болхла, эн орчин хар санан болжана. Күн болһи зуг шишлн нуувч медрлэр дамжад аврлт авч чадхмн, йилгисн хот идлго, өрк-бүл уганаар бээх зөвтэ гижэнэ. Эн бичгт чонжиг яһж наардхин тускар болн мөргүлхин тускар, чонжин наардаачир болн теднэ нөкднр ямаран зан-бэрцтэ болхин тускар бичэтэ бээнэ. Товчлгчднь Павел Иисус Христосин сэн зарц яһж болхин тускар сельг Тимофейд өгчэнэ, дэкэд иткэдг оли зүсн багмудт тэр ямаран даалхвр күцэж чадхин тускар бичжэнэ.

Учр-утхин зура

Нүр уг 1.1–2

Чонжин болн церглэчнрин зокалмуд 1.3 – 3.16

Тимофейин көдлмшин зокалмуд 4.1 – 6.21

Мендллийн

1¹⁻² Павелас, мана аврач Бурхна болн мана ицл Деед Эзн Христос Иисусин закврар болсн апостолас Нанла хамдан иткэдг мини көвүнд тоолгдсн Тимофейд. Цаһан сана, хээрлт болн эвэр бээлһ чамд Бурхн Эцк болн мана Деед Эзн Христос Иисус өгтхэ.

Худл номас сагл

³ Македонъд йовжанац, би чамаг Епест үлдтхэ гиж сурлав. Тенд худл ном сурһдг өмтн бээнэ. Чи теднд сурһдган уурулх заквр өг. ⁴ Тедн кезэнк домгт болн то-томж уга унг-тохмин тужд оньган бичэ өгэд бээтхэ. Иим йовдл зуг керг уга зүткл учрана. Тернь Бурхна зурала төрүц залһилдан уга. Эн зураг бидн иткл дамжад медж чадхвидн. ⁵ Эн закврин күслнь – нег-негндэн дурна седклэр хэрлцлн. Иим дурн килнц уга зүркнэс болн цевр седклэс, үнн итклэс үүджэнэ. ⁶ Зэрм улс эднэн үлдэчкэд, керг уга күүндврт авлгдв. ⁷ Тедн Бурхна зака сурһдг багшнр болхар седнэ. Болв эврэн ю келжэхэн чигн меджэхш, ю лавлж суржахан чигн меджэхш. ⁸ Закаг чикдн эдлхлэ, тер закан сэн болхинь бидн меднэвидн. ⁹ Чикэр бээдг улсин төлэ закас эс тогтагдсиг ухалх кергтэ. Иим закас эвддг улсин болн буцлт босхдг улсин төлэ, Бурхнд иткдго болн килнцтэ улсин төлэ, Бурхиг болн эрүн юмиг күндлдго улсин төлэ, эцк-экэн алдг болн йирдэн алач улсин төлэ тогтагдсмн. ¹⁰ Тер закас аля, залус нег негэн эзлдг, кү хулхалдг, худлч, анднаран эвддг болн чик номиг эвддг наань чигн улст нерэдж тогтагдсмн. ¹¹ Эн чик ном аврлтын туск Сэн Зэнгэс үүджэнэ. Эн туурмжта Сэн Зэнгиг цугтаннь алдр Бурхн наанд зарлх зөв өгв.

Павелд өгсн Бурхна хээрлт

¹² Нанд көдлмш кех арх-күч өгчэх, мана Деед Эзн Христос Иуст би ханлтан өргжэнэв. Тер намаг итклтэ гиж тоолад, церглтхэ гиһэд шүүж авв. ¹³ Урднь би Христосиг му келэд, өөлүлэд көөдг билэв. Болв Бурхн намаг хээрлв. Яһад гихлэ, би мел юм медлго, Христост итклго бээсмн бээжв. ¹⁴ Мана Деед Эзн нанд аврлтын цаһан санаһан күртэж, иткл болн дуран өгв. Тернь Христосла ниилхлэ ирдмн. ¹⁵ Иигж келсн чик, энүнд иткти: Иисус эн орчлнц килнцтэ улсиг аврхар ирсмн. Теднэ хамгин мунь бив. ¹⁶ Болв Христос Иисусиг эврэннү кемжэн уга теслтэн үзүлхин төлэ Бурхн намаг хээрлв. Мини хөөн Христост иткх улст болн мөнк жирхл эдлх улст би үлгүр болж чадхв. ¹⁷ Мөнк хаанд, оньдинд өмд бээдг, нүднд үзгддг уга оп ханцхн Бурхнд кезэ чигн күндллн болн туурмж күртж йовтха. Тийгтхэ. ¹⁸ Тимофей, көвүн минь, би чамд эн заквран иткулжэнэв. Эн заквр урднь тана тускар келгдсн

ээлдхлин үгмүдлэ ирлэжэнэ. Сээнэр дээлдхин төлэд чи эн үгмуудиг зөвсг кевтэ олзлж, ¹⁹ итклэн хадһлж, седклэн цеврэр бэржйов. Зэрм улс ичрэн алднаас көлтэ итклэн геев. ²⁰ Тедн дунд Хуменья Александр хойр бээнэ. Тедниг би засглхар эрлгт орулж ёглэв. Бурхна тускар му бичэ келтхэ гиж дасххар би тииглэв.

Иткдг улсин зальврлна тускар

2 ¹⁻²Хамгин түрүнд би олн-эмтнэ төлэ, ик ахлачинрин төлэ, ³йос нарджах улсин төлэ Бурхнас сурад, Бурхнд ханлтан өргэд зальвртн гиж закжанав. Тиигэд одж Бурхиг күнделд, талдан улсиг төвчэд, бидн төвкнүн эвтэ жирхлэр жирхж чадхвидн. ⁴Тииим зальврлт сэн болад, мана Аврачд, Бурхнд тааста болжана. ⁵Олн-эмтн цугтан үнниг медэд авргдтха гих седвэр Бурхнд бээнэ. ⁶Бурхн ор һанцхн болдг. Бурхн олн-эмтнэ хойрин хоорнд һанцхн эвцэчнь Иисус Христос гидг күн болжана. ⁷Цуг өмтиг аврхин төлэ тер эврэннэ өмэрн шордв. Терти цагтан олн-эмтнд аврлт өгхэр седснэ герч. ⁸Түүнэ төлэ би Бурхна ном тархачд, апостолд болн буру номта улсин төлэ чик итклини багшт шүүж авлгдлав. Би таднд үнн үг келжэнэв. Худл би келжэхшв. ⁹Иткдг залус цүүгэн-керүл болн ууран маргад, альд болвчин зальврхларн цевр һаран өргтхэ гижэнэв би. ¹⁰Күүкд күн зальврхларн дигтэ-тагта, цевр бийэн дарсн хувц өмсх йоста. ¹¹Бурхнд бийэн даалхин күүкд күн толнаадк үсэн икэр атхруулго самлх, бийэн алтар, сувсар дегд үнтэ юмар, үнтэ хувцар кеерүлхэс үлү сэн керг күцх йоста. ¹²Тедн тогтун-тагчг, соңхврта болж суртха. ¹³⁻¹⁴Би иткдг өмтн дунд сурх эс гихлэ залусиг нардх зөв күүкд күүнд мел өгшгов. Тедн тагчг бээх йоста. ¹⁵Түрүн болж Бурхн Аадмиг үүдэлэ, дэкэд Хабаг. Меклгдсн күнь Аадм биш, күүкд күн билэ. Зуг тер меклгдэд Бурхна заквр эвдж. ¹⁶Кемр күүкд күн Христост иткэд, иткдг улст дурлад, цевр-цеерэр бийэн бэрэд бээхлэ, Бурхн терүг күүкд гарынхар дамжад аврх. Иигж келсн чик, энүг иткти.

Иткдг улсин һардачин заңгин тускар

3 ¹⁻³Иткдг улс һардхар седжэх күн бээхлэ, тер буйнта көдлмш кехэр седжэнэ. Иткдг улсин һардач күн иим болх йоста: өмтнэс келүлшго, һанцхн гергтэ*, чаһр ууж согтшго, бийэн сээнэр бэрдг, олн дунд күндрэ, өмтиг гийчлүлхдэн дурта, архта багш,

* Һанцхн гергтэ, эс гихлэ, нег дэкж гер авх.

чаһрт авлгддго, ноолдач биш номһн зангта, эвтә болн мөнгнд дурлшго күн болх. ⁴Тер күн эврэннъ өрк-бүлән сээнэр һардж чаддг болх зөвтә. Үрдүднъ терүг бас тевчәд, соңхврта болх йоста. ⁵Кемр кен чигн күн эврэннъ өрк-бүлән эс һардж чаджахла, тер күн яһж Бурхнд иткдг улсиг һардхмб? ⁶Һардх күүг шинкән Бурхнд иткен улсас шүүж авхмн биш. Тиим күн ик сана зүүдг болдг. Ти-игхләрн тер эрлглә әдл засггдх. ⁷Һардх күн олн дунд тоомсрта болх йоста. Эс тиигхлә тер күн һугагдж, эрлгин хавхд бәргдх.

Иткдг улсин нөкднрин занғин тускар

⁸Иткдг улсин нөкднр бас тиим болх йоста: сән зангта, үннч, чаһрт авлгддго, мөнгнд хармч биш болх. ⁹Тедн сүзгин медүлсн үннд цевр седкләрн иткх йоста. ¹⁰Түрүләд тиим улсиг сөрәд хәләх кергтә. Кемр тедн эн шүүвр даахла, тиигәд одж иткдг улсин нөкдин көдлмш кеж чадхмн. ¹¹Нөкднрин гергчүд* бас сән зангта, хов зөөшго, чаһр ууж согтшго, цугтад ишлтә бәәдг болх зөвтә. ¹²Нөкднр һанцхн гергтә** болх зөвтә. Эврэннъ өрк-бүлән болн үрдүдән сээнэр һардж чаддг болх йоста. ¹³Нөкднр эврэннъ көдлмшән сээнэр күцхлә, тедниг талдан иткдг улс өөдән үнлх. Тедн Иисус Христост итклиинъ тускар зөргтәһәр келх.

Христианск сүзгин алдр нууц

¹⁴⁻¹⁵Би удл уга танад күрхв гиж нәэлжәнәв. Кемр намаг уدادхла, эн бичг Бурхна өрк-бүлд бийән яһж бәрхиг зааж өгх. Бурхна өрк-бүл әмд Бурхнд иткдг улс мөн. Иткдг улс болјла үннә ул болн хаац болҗана. ^{16[а]}Мана шажна нуувч ик алдр: Иисус Христос күн болад төрсмн. ^{16[б]}Әрүн Сәкүсн терүг чик седклтә гиж үзүлв. Терүг Бурхна элчнр цугтан үзлә. Түүнә тускар олн улс дунд цәэлһівр кегдв. Христос туурмжтаһар тенгрүр авгдла. Терүнд делкән олн улс иткв.

Худл номин тускар

4 Сүл цагт зәрм улс итклән хаяд худлч сәкүсиг соңсад, хар сәкүснә номд иткх гиж Әрүн Сәкүсн тодрхахар келжәнә.

* Онгданар болхла, нөкд болҗах гергчүд.

** Һанцхн гергтә, эс гихлә, нег дәккәс гер авх.

²Тиим олн ном худл келдг улсар болн хойр чирэтэ улсар дамжад ирх. Теднэ ичрнь кезэнэ үкж. ³Тедн өмтнд өрк-бүл бичэ өндэл-хтхэ гиж, зэрм зүсн хотыг бичэ идтхэ гиж сурх. Болв Бурхн тер хотыг иткдг улс болн үнниг медсн улс ханлтан өргж идтхэ гиж үүдэж. ⁴⁻⁵Бурхна үүдэсн юмн цугтан сэн. Юунас чигн цөрхмн биш, ханлтан өргж цугинь идх кергтэ. Янад гихлэ, хот кевтэн Бурхна келсн үгэр болн зальврлнар әрүслгднэ.

Тимофеийд өгсн сурхмж

⁶Чи, Тимофеий, кемр энүнэ тускар ахнр-дүүнртэн цээлнэд келэд бээхлэ, Иисус Христосин итклтэ көдлэч болхич. Итклин үгэр болн урднь эврэнн дахсан чик номар чи ёс. ⁷Чи Бурхн уга эргү домгт цаган бичэ үрэ. Бийэн Бурхнд соңсхврта бээдгэр дасх. ⁸Цогц-махмудан чанхаад эврэ олз бээнэ. Зуг Бурхнд соңсхврта бээдл ик олзта, янад гихлэ, эн бээдл ода болн мөнк жирхилд тусан күргх. ⁹Мини келсн мел үнн, цугтан иткх йоста. ¹⁰Бидн өмд Бурхнд нээлэд көдлж ноолдж йовнавидн. Бурхн цугтаг аврхар седнэ. Иткдг улст аврлтан Бурхн күргжэнэ. ¹¹Өмтнд закад, энүг сурхжа. ¹²Бийэн баахн гиж бичэ күүнд басул. Угэрн, бээдлэрн, дуарн, итклэрн болн цеврэр бийэн бэрлхэрн иткдг улст үлгүр болж йов. ¹³Намаг иртл Бурхна Бичгиг олнд умшад, урмд өгэд сурхжа, цээлнхж бэ. ¹⁴Иткдг улсин ахлаачнрин гар тэвлнэд дамжад, ээлдхлийн үгэр дамжад чамд өгсн билгэн бичэ үлдэ. ¹⁵Эн тоотыг шунж ке. Чини девшлнэ сэн ашиг цугтан үздгэр бийэн өгэд көдл. ¹⁶Бийинн бээдлэн болн ю сурхжаан оньхж хэлэ. Энүгэн оньдинд кеж йов. Кемр чи иигж кехлэ, бийэн чигн, чамаг соңжах улсиг чигн аврхич.

5 Медэтэ күүнд шүрүхэр бичэ үг кел. Теднлэ эврэнн эцктэ-хэн өдл бэ. Баңчудла дүүнртэхэн өдл бол. ²Медэтэ күүкд күүнлэ эклэхэн өдл бэ. Баахн наста күүкдлэ эврэнн эгч-дүүнрлэ өдл бол. Альк халхарн теднлэ чигн бийэн цеврэр бэр.

Иткдг белвсн гергчүүдин тускар

³⁻⁴Түржэх белвсн улст эдлврэр килмжэн тусха. Кемр белвсн күүнд үрн бээхлэ, эс гихлэ ачнр-зеенр бээхлэ, тедн иткдг улсин даалхарар өрк-бүлдэн килмжэн өгэд асрх. Тер килмжэрн тедн өвкнртэн ачинь хэрулх. Бурхн тиигхэр седжэнэ. ⁵Йосндан һанц

белвсн күүкд күн Бурхнд нээлэд, өдр-сө уга дөн сурад зальврна. ⁶ Кемр белвсн күүкд күн аля жирхлэр бээхлэ, тер өмд болв чигн Бурхнд шүтліхэрн үкж одж. ⁷ Хөөннү кү гемшэдгон төлэд чи энүнэ тускар иткдг улст цээлнэд келжэ. ⁸ Эврэннү төрл-садан, терүнэс үлү өрк-бүлэн эс асржах күн итклэсн хольжад, йосндан болхла, иткдго күүнэс дор болжана. ⁹⁻¹⁰ Иткдг улсин теткварт жир күрсн болн нег дэкж мордсн* белвсн күүг авхмн болжана. Тер күн эврэн сэн йовдл гаргасарн темдгтэ болх йоста: үрдэн өссх, гиичлүлж чаддг, эврэннү герт орж ирсн иткдг күүнэ көл *yhax***, күнд-түрүлэ харгасн улст дөнгэн күргх, цаарандан чигн сэн йовдл гаргаж йовх күн болх зөвтэ. ¹¹ Жирн нас күрэд уга белвсн күүкд улсиг тер тоод бичэ орул. Янад гихлэ, кемр өмд күүнэ седвэрнү диилхлэ, дэкн тедн мордхар седнэ. Тер бэ-эдлэрн тедн Иисус Христосас холджана. ¹²⁻¹³ Тийгэд тедн Христост өгсн үгэн эвдсндэн Бурхнаас застглгдна: терүнэс онданар болхла, тедн цаган хара давулдг дасна. Тедн гермүд эргнэ, хов зөөнэ, күүнэ кергт орлдна, келгдшго юм келнэ. ¹⁴ Тийгэд би баахн наста белвсн күүкд улст күүнд одтха гиж селвг өгчэнэв. Тедн үр гаргад, гериннү эдл-ахуяан бүтэхэд, хортнаасн му ке-лүллго бээтхэ гижэнэв. ¹⁵ Янад гихлэ, зэрм күүкд улс эврэн итк-лэн хаяд, эрлгиг дахлдв. ¹⁶ Кемр Христост иткдг гергчүдт белвсн төрл-садн бээхлэ, тедндэн килмжэн күргх йоста. Бийинь килм-жэн тедн иткдг улсин багд даалхүйосн уга. Иткдг улсин баг болхла, йосндан төрл-садн уга, белвсн күүнд дөнгэн күргх зөвтэ.

Иткдг улсин ахлачнрин тускар

¹⁷ Сээнэр көдлмшэн кежэх иткдг улсин ахлачнрт хойр дам жалв өгх кергтэ. Түүнэс үлү цээлнэврин көдлмш кедг болн сурхдг ахлачнрт бас тиим мөнг өгхмн.

¹⁸ Бурхна Бичгт иижж бичэтэ бээнэ: «Буудя цокжах царин ам бичэ бо», эс гихлэ «Көдлжэх күн эврэннү ачлвран авх йоста». ¹⁹ Иткдг улсин ахлачнрт хойр-хурви күн герч эс болтл гемшэхэр седсиг бичэ соңс. ²⁰ Килнц гаргаж ахлачнриг илднь олна нүүрт кел. Тийгхлэ талдан улс килнц гаргасн өэх. ²¹ Бурхна, Иисус Христосин, шүүж авсн Бурхна элчнрин нүүрт чамаг би эн

* Онгданар болхла, залудан итклтэ болсн.

** Көл *yhax* – тер цагт ялч күн герч орж ирсн улсин көлэс хаалжин то-орм унаж цеврлх йоста бээсмн.

зааврмуд авад, чирэхэлэлго, негчигнүүгийилгэдэг дураад күцэгижэзакжанав.²² Деед Эзэнэ көдлмш күцэх кү шүүж авхин төлөбичэадхж терүн deer наран тэв. Бас күүнэ килнцд бичэ орлц. Бийэн цеврэр бэр.²³ Цаарандан һанцхн ус биш, эврэннэ геснэ төлэ болн эрүл-мендин төлэ невчкн чаhr уужа.²⁴ Зэрм күүнэ килнц илэр үзгднэ. Тийгэд тедниг Бурхн засглжана. Зэрминнэ килнц хөөннэ одж медгднэ. ²⁵ Түүшн сэн керг бас илэр үзгднэ. Зэрм сэн керг хөөннэ медгднэ.

6 Бурхн болн христианск номиг өмтн мууhar бичэ келтхэгийн, иткдг ялчир эврэннэ эзэн соңх юоста. ²⁶[a] Иткдг ялчир эврэннэ иткдг эздүдэн күндлдгэн баруулх юсон уга. Янад гихлээ, эдн хоорндан ахнр-дүүнр болв. Ялчир улм сээнэр эзндэн көдлх юоста. Ялчирин көдлмшэс ору авчах эздүд теднд күндтэ ахнр-дүүнр болжана.

Худол оли ном болн юосн зөөр

²⁶[a] Энүүг чи сурнад, иткдг улс тийгж кетхэ гисн дуудвр кежэ. ³ Талданар сурнжах, мана Деед Эзэн Иисус Христосин тиим үгмүдлэ болн христианск шажна номла эс зөвшөржэх күн ик саната күн. Тиим күүнд ямаран чигн медрл уга. ⁴⁻⁵ Тиим му седклтэ күн цүүгхдэн, үгмүдин учрин тускар зүткхдэн дурта. Тийгэд үлү үзх, нег-негнтийн дээлдх, му келх, күүг харлх болн үгдэн багтлго бээсн күн эврэннэ чик ухаан, үнэн геесн күн. Иткл күүг байжуллна эв-арh болжана гиж тиим күн санжана. ⁶ Кемр тер наанд бээснь болх гижэхлэ, иткл күүг байжулна. ⁷ Бидн эн орчлнд мел юм авч ирснү угавидн. Эн жирхлэс негчигн юм бийтгэхэн бас авч йовшговидн. ⁸ Маднд хувцн, хот бээхлэ, бидн болжана гих юставидн.

⁹ Байжхар седсн улс жилвтэд хавхд бэргднэ. Тиим улс эргү болн ээмшигтэ седкл зүүнэд бийэн зована. Тернэ хөөннэ теднэ өмнү таслна. ¹⁰ Мөнгнд дурллн – цуг хорга тоотын унгнь. Мөнгнд дурлад, эврэннэ итклэн хайсн оли улс бээнэ. Мөнгнд дурлснаас көлтэ тедн йир икэр зовцхав.

Христианск бээдлин тускар

¹¹ Чи, Тимофей, Бурхна күнч. Тийгэд тиим бээдлэс зулж йов. Бурхна өмн чикэр бэ, Бурхна зура күцэ. Йосн иткл, дурн, тесвр, номн бээдл бийдэн шингэж ав. ¹² Урлданд орлцад дииилхэр

седжэх күн мет бол. Мөнк жирһлийн өөдөн ачлвр авхар шүтжйов. Герчин нүүрт чини герчлсн кемд Бурхн чамаг эн жирһлүр дуудв. ¹³⁻¹⁴ Цугтад жирһлийн өгсн Бурхна болн Понтий Пилатын нүүрт, өэлго герчлсн Иисус Христосин өмн би чамд закжанав: чамд заксиг тэр кевтнь мана Деед Эзн Иисус Христосин ирх өдр күртл күцэ. Тийгэд кен чигн чамаг бичэ гэмшэхтэй. ¹⁵ Бурхн Иисусиг учрх цаглань ирүлх. Алдр Бурхн ор һанцхн нардач болжана. Тертн цуг хаадудын хан болжана, цуг эздүдин эзн болжана. ¹⁶ Бурхн һанцарн мөнк өмд. Тер нег чигн күн өөрдшгө герлд бээнэ. Терүг нег чигн күн үзэд уга. Үзж чигн чадшго. Тийгэд мөнк туурмж болн күчн Терүнэ болтха. Тийгтхэ. ¹⁷ Байн улсиг иигж зак: «Бичэ deerlкти. Зөөртэн бичэ нээлтн. Мана байрта бээдлийн төлэ кергтэ тоотыг элвгэр өгчэх Бурхнд тадн нээлтн. ¹⁸ Тадн туста юм кетн. Кесг холван сэн йовдл һарһти, өгэнч болтн. Талдан улсла эврэнн зөөрөн хувалцтн». ¹⁹ Тийгэд тедн бийдэн зөөр зөөхөд, тернь иргчинн сэн ул болх. Тедн мөнк жирһлд күрч чадх. ²⁰ Тимофеий, чамд даалхисиг хадхилж йов. Хосн күүндврэс холд йов. Медрл гиж эндүүхэр нерэджэх худл ногмиг бичэ ав. ²¹ Харм тусж, зэрм улс иим номд бээсндэн итклини хаалнан геев. Бурхн тадниг хээрлтхэ!